

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۱۰:۳۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۸۷	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۷		اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	نوع هجای واژه‌ی « سبز » را با علامت « خاص » خود بنویسید .	۰/۲۵
۲	دلیل شهرت « سنایی » در غزل سرایی چیست ؟	۰/۲۵
۳	اگر شاعری در سرودن قصیده ، بخواهد از مطلبی به مطلبی دیگر برود و هم چنین از قافیه های قبلی استفاده کند ، از چه شیوه ای بهره می گیرد ؟	۰/۲۵
۴	مثنوی « منطق الطیر » چه درون مایه ای دارد ؟	۰/۲۵
۵	نام قالب شعر زیر چیست؟ کدام شاعر ، قدیمی ترین سراینده ای است که در این قالب طبع آزمایی کرده است ؟ دوشینسه پی گلاب می گردیدم پژمرده گلی میان گلشن دیدم گفتم که چه کردی که چنین می سوزی گفتا که دمی در این جهان خندیدم بر طرف چمن افسرده چو من ای یار عزیز پس وای بر من	۰/۵
۶	با وجه شبه « مهربانی » یک تشبیه بسازید و طرفین تشبیه را در آن نشان دهید .	۰/۷۵
۷	تشبیه موجود در مصراع « چون آینه ، جان نقش تو در دل بگرفته است » را به تشبیه بلیغ اسنادی تبدیل کنید .	۰/۵
۸	برای فهم تشبیه موجود در بیت زیر ، باید به سراغ کدام رکن آن رفت ؟ چرا ؟ « دلم چون کبوتر ، لب بام تو نشست . »	۰/۷۵
۹	تشبیه زیر ، مفرد است یا مرکب ؟ دلیل خود را بنویسید . « نکته ای کان جست ناگه از زبان هم چو تیری دان که جست آن از کمان »	۰/۷۵
۱۰	کدام واژه‌ی مشخص شده ، « استعاره ی مصرحه » است ؟ دلیل خود را بنویسید . « گلا و تازه بهارا ، تویی که عارض تو طراوت گل و بوی بهار من دارد »	۱
۱۱	آرایه ی بیانی موجود در کدام جمله ، بلیغ تر و مؤثرتر است ؟ چرا ؟ الف (بکوش تا به کنگره ی عقل دست یابی . ب) نیکی کن و درخت دوستی را قدر بدان .	۰/۷۵
۱۲	« مفهوم » و « قرینه » ی هر یک از مجازهای مشخص شده را بنویسید . الف (طاقت سر بردنم باشد ب) اگر به زلف دراز تو دست ما نرسد وز حبیبم سر بریدن نیست گناه بخت پریشان و دست کوتاه ماست	۱
۱۳	در هریک از ابیات زیر ، « مجاز » را بیابید و نوع « علاقه » ی هریک را بنویسید . الف (شبی یاد دارم که چشمم نخفت ب) جهان انجمن شد بر تخت اوی شنیدم که پروانه با شمع گفت فرو مانده از فره و بخت اوی	۱
۱۴	چرا می گوئیم ، ترکیب « گل بی خار » در بیت زیر ، یک « کنایه » به شمار می آید ؟ « حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج فکر معقول بفرما گل بی خار کجاست »	۰/۵
۱۵	در بیت زیر یک کنایه بیابید و مفهوم آن را بنویسید . « به تیغم گر کشد ، دستش نگیرم و گر تیرم زند ، منت پذیرم »	۰/۵
۱۶	در بیت زیر ، صامت ..... بیش از هر واج دیگری تکرار شده است ، بدین ترتیب ، آرایه ی ..... پدید آمده است . « ریاست به دست گسانی خطاست که از دست شان دست ها برخداست »	۰/۵
۱۷	در عبارتهای زیر ، « سجع ها » را بیابید و « نوع » هریک را بنویسید . الف) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع . ب) متکلم را تا کسی عیب نگیرد ، سخنش صلاح نپذیرد .	۱
	« ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۳۰: ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۸۷		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۷		اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
ردیف	سوالات			
۱۸	در بیت های زیر، آرایه های « ترصیح » و « موازنه » را مشخص کنید. برای هر مورد دلیل خود را بنویسید. الف) ز گرز تو خورشید گریان شود ب) ما برون را ننگریم و قال را	ز تیغ تو بهرام بریان شود ما درون را بنگریم و حال را	۱/۵	
۱۹	در بیت زیر، «جناس ها» را بیابید و «نوع» هر یک را بنویسید. « گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان »		۱/۵	
۲۰	ثابت کنید که در بیت زیر «اشفاق» وجود دارد؟ «گر تیغ برکنشد که محبتان همی زخم اول کسی که لاف محبت زند، منم»		۰/۵	
۲۱	کدام واژه در بیت زیر، در پدید آمدن آرایه ی «تصدیر» نقش داشته است؟ «چون آستان مقیم شود بخت بر درش هر کو چو بخت روی بر این آستان نهاد»		۰/۵	
۲۲	واژه های بنویسید که با کلمه ی «ساز» جناس ناقص افزایشی داشته باشد.		۰/۵	
۲۳	بیت زیر، به چه ماجرای «تلمیح» دارد؟ «به تولای تو در آتش محنت چو خلیل گویا در چمن لاله و ریحان بودم»		۰/۵	
۲۴	در شعر زیر، آرایه ی «مراعات نظیر» را بیابید و مشخص کنید تناسب واژه ها از چه جهت است؟ «هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد، پیش همه بیکان ها»		۰/۵	
۲۵	در شعر زیر آرایه ی « تضمین » را بیابید. مورد تضمین شده را تعیین کنید. « بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن »		۱	
۲۶	در بیت های زیر، آرایه های «حس آمیزی» و «تناقض» را مشخص کنید. الف) غیر عریانی لباسی نیست تا پوشد کسی ب) گفتمش شیرین ترین آواز چیست؟ از خجالت چون صدا در خویش پنهانیم ما چشم غمگینش به رویم خیره ماند		۱	
۲۷	در بیت « ای دمت عیسی، دم از دوری مزین / من غلام آن که دور اندیش نیست »، آرایه ی «ایهام» را بیابید و معانی مختلف واژه های که این آرایه را پدید می آورد، بنویسید.		۱	
۲۸	با توجه به بیت زیر: « با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است الف) «نشر» ها را مشخص کنید. ب) «نوع» لف و نشر موجود را بنویسید.	ما را فراغتی است که جمشید چم نداشت	۰/۵	
۲۹	شاعر در رباعی زیر، برای عبرت آموزی و قانع کردن مخاطب خود، از کدام آرایه ی معنوی به طور خاص بهره گرفته است؟ هنگام سبیده دم خروس سحری یعنی که نمودند در آینه ی صبح دانی ز چه رو همی کند نوحه گری، از عمر شبی گذشت و تویی خبری		۰/۵	
۲۰	جمع نمره	« موفق باشید »		

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۷ / ۱۰ / ۲۳
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۷	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	« U - » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	مضمون عرفان را وارد غزل کرد. (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	تجدید مطلع (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	عارفانه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	مستزاد (۰/۲۵) مسعود سعد (۰/۲۵)	۰/۵
۶	او درمهربانی به خورشید می ماند (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۲۵) مشبهه: او (۰/۲۵) مشبهه به: خورشید (۰/۲۵)	۰/۷۵
۷	جان، آینه است. (۰/۵)	۰/۵
۸	مشبهه به (یا کبوتر) (۰/۲۵) چون وجه شبه از آن استنباط می شود (یا پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۷۵
۹	مرکب (۰/۲۵) چون هیتی به هیت دیگر تشبیه شده است (یا طرفین تشبیه دو چیز است یا وجه شبه از دو یا چند چیز که با هم آمیخته اند، گرفته شده است. (۰/۵)	۰/۷۵
۱۰	«بهار» (۰/۵)، این واژه، مشبهه به باقی مانده از یک تشبیه است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۱
۱۱	الف) کنگره‌ی عقل (۰/۲۵) چون این ترکیب یک اضافی استعاری است و برای درک آن ذهن به تلاش و تکاپوی بیش تری نیاز دارد. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۷۵
۱۲	الف) مفهوم: قصد (اندیشه) (۰/۲۵) قرینه: وز حییم، بریدن نیست (۰/۲۵) ب) مفهوم: اختیار (قدرت) (۰/۲۵) قرینه: کوته (کوتاه) (۰/۲۵)	۱
۱۳	الف) چشم (۰/۲۵) علاقه: جزئیته (۰/۲۵) ب) جهان (۰/۲۵) علاقه: کلیته (یا محلیته) (۰/۲۵)	۱
۱۴	چون شاعر، مفهوم مورد نظر (نبودن آسایش بی رنج) را به شیوه‌ی دریافت معنی بیان کرده است. (یا چون شاعر درباره‌ی مقصود خود پوشیده سخن گفته است، یا چون ادعای خود را با دلیل یا نمونه همراه کرده است.) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۱۵	«دستش نگیرم» (۰/۲۵): مانع نمی شوم (۰/۲۵) (یا تیرم زند: مرا بکشد) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	«س» (۰/۲۵) واج آرایی (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)	۰/۵
	«ادامه در صفحه‌ی دوم»	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۷ / ۱۰ / ۲۳
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۷	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	الف) باطل ، ضایع (۰/۲۵) نوع سجع : متوازن (۰/۲۵) ب) نگیرد ، نپذیرد (۰/۲۵) نوع سجع : مطرف (۰/۲۵)	۱
۱۸	الف) موازنه (۰/۲۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با هم سجع متوازن دارند. (۰/۵) ب) ترصیع (۰/۲۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با هم سجع متوازی دارند. (۰/۵)	۱/۵
۱۹	جویش (۰/۲۵) ، بویش (۰/۲۵) نوع جناس : ناقص اختلافی (یا ناقص) (۰/۲۵) روان ، روان (۰/۵) نوع جناس : تام (۰/۲۵)	۱/۵
۲۰	واژه های « محبتان » و « محبت » (۰/۲۵) هم ریشه اند. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	استان (۰/۵)	۰/۵
۲۲	بساز (سازه) (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۲۳	ماجرای در آتش افکندن حضرت ابراهیم (ع) و تبدیل آتش به گلستان (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۲۴	کمان ، سپر ، پیکان (۰/۲۵) نوع تناسب واژه ها: همراهی (یا نوع) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۵	رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن (یا مصراع آخر) (۰/۵) مصراعی از مولوی (۰/۵)	۱
۲۶	الف) غیر عربیانی لباسی نیست (یا عربیانی ، لباس است): تناقض (۰/۵) ب) شیرین ترین آواز : حس آمیزی (۰/۵)	۱
۲۷	دوراندیش (۰/۵) معانی مختلف : عاقبت نگر (۰/۲۵) / کسی که به هجران می اندیشد (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۱
۲۸	مال ، می (۰/۲۵) نوع لقا و نشر : مرتب (۰/۲۵)	۰/۵
۲۹	حسن تعلیل (۰/۵)	۰/۵
۲۰	«خسته نباشید» جمع نمره	۲۰